

พวงกลางไฟ

พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้

กุลธิดา สามะพุทธิ
ติชิตา พุทธสาระพันธ์
สุพัตรา ศรีปัจฉิม
จิตต์ปกัสสร บัทรประโคน
งามศุภร์ รัตนเสถียร
วันดี สันติวุฒิมะณี

ฝนกลางไฟ : พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้

ISBN 978-616-90238-1-4

ตีพิมพ์ครั้งแรก สิงหาคม 2552

จำนวนพิมพ์ 2,500 เล่ม

	คณะกรรมการทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายผู้หญิงเพื่อความก้าวหน้าและสันติภาพ มูลนิธิผู้หญิง มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท (Friedrich Ebert Stiftung)
ที่ปรึกษา	สนิทสุดา เอกชัย
หัวหน้าโครงการ	ราณี ทัสสรังสี
บรรณาธิการ	วันดี สันติวุฒิเมธี
นักเขียน	กุลธิดา สามะพุทธิ สุพัตรา ศรีปัจฉิม ดิชิลลา พุทธสาระพันธ์ จิตต์ปภัสสร บัตรประโคน งามศุภร์ รัตนเสถียร วันดี สันติวุฒิเมธี
ออกแบบรูปเล่ม	ประวีณา บังทอง
ออกแบบปก	ปัตพงษ์ สืบอ้าย
พิมพ์	दानสุภากรพิมพ์ โทร. 02-966-1600-6, แฟกซ์ 02-539-2512
วางเผยแพร่	ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ติดต่อ	คณะกรรมการทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม อาคารวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพ 10330 โทร. 02-218-7392
ลิขสิทธิ์ในการจัดพิมพ์	คณะกรรมการทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท (Friedrich Ebert Stiftung)

สารบัญ

	หน้า
คำนิยม	(7)
คำนำจากคณะกรรมการวาระทางสังคม	(10)
คำนำจากมูลนิธิฟรีดริค เฮแบร์ท	(13)
บทนำ	(17)
ลำดับเหตุการณ์สำคัญ :	
สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2552	(19)
เมตตา กุญิง : งานเยียวยาจิตใจใหม่ต้องใช้ข้อมูลนำทาง	2
จินตวดี พิทยเมธากุล : นักสู้สี่เขียวในพื้นที่สีแดง	7
ชิตชนก ราฮิมมูลา : บทบาทชีวิตที่หลากหลายของนักวิชาการสายความมั่นคง	12
นิมิตศุรา แว : สร้างพยาบาลเพื่อสร้างสันติสุข	18
ปาตีเมาะ ยูไซ๊ะ : ผู้นำความสดใสของเด็ก ๆ กลับคืนมา	23
แพทย์หญิงภัททิรา ทางรัตนสุวรรณ : สายบุรีคือบ้าน โรงพยาบาลคือหัวใจ	28
ชญาณิชรุ้ พูลยรัตน์ : ช่วยดับไฟใต้ ด้วยการมองจากมุมมองอื่น	33
อรรถพร นิมิตกุลพร : ดับไฟใต้ ด้วยไฟฝันของนักกิจกรรมรุ่นใหม่	38
รุชดา สะเต็ง : แปรเปลี่ยนความเจ็บปวดของพี่น้องมุสลิมให้เป็นพลัง	44
อำไพ บุญศรี : มือประสานความช่วยเหลือสู่ชุมชน	48
จันทร์จิรา เพชรริน : เสียงเพรียกแห่งชีวิตของครูชายแดนใต้	54
ศิริพร ลอแมอามิง : ในห้วงความฝัน...ฉันกอดเธอ	59
วิลาวัลย์ ต่วนเพ็ง : ความเสมอภาคนำทางสู่สันติสุข	62
ลาตีฟาร์ มนูกุล : เสียงกระซิบจากเจ้าตัวเล็ก	67
จารุณี เจิดาโอะ : โลกสีหม่น บนไฟใต้	71
ใจทิพย์ เจ๊ะแหว : ชีวิตที่เลือกฝังร่างในดินแดนแห่งศรัทธา	76
รหะนี สาละ : ขวานทองร้าวท่ามกลางสังคมต่างสี	81
นัชฎาภรณ์ พรหมสุข : ชีวิตที่แขวนบนเส้นด้าย	86

สุทิดา โรจน์รุ่ง :	นางฟ้าชุดขาวในมรสุมไฟใต้	91
แวเชื้อะ รอมือลี :	พลังแห่งศรัทธาสรางสันติสุขในแผ่นดินใต้	96
เพ็ญจันทร์ จันทร์ศุขกระ :	ชีวิตใหม่ของหญิงขาวไร้ได้ร่วมพระบารมี	101
วาสิือเมาะ :	ก้านั้นหญิงแกร่งแห่งตำบลสะกำ	105
วรรณา อาลีตระกูล :	บ้านฉันยังปลอดภัย	108
วัชรี พรหมพิจิตร :	ภารกิจสร้างปัญญาในพื้นที่ความขัดแย้ง	112
สุโวพะ เจ๊ะมะ :	พลังคนรุ่นใหม่ร่วมพิทักษ์ทะเลปัตตานี	116
สุวิมล พิริยธนาลัย :	แรงใจของชุมชนประมงพื้นบ้านปัตตานี	120
อาดีละฮ์ ปาทาน :	เส้นทางสายป่าของเอกองค์อัลเลาะห์	125
เลขา เกลี้ยงเกลา :	พิราบขาวในดินแดนปลายด้ามขวาน	129
พรพิชญ์ พัฒนกุลเลิศ :	สส. หญิงหนึ่งเดียวในพื้นที่ความขัดแย้ง	134
ครูอำกร ทองบัว :	มือที่ต้องจับปืนของเรือจ้าง	139
ณัฐกานต์ เต๊ะละ :	แม่ของ (หมู่) บ้าน	144
จันทิมา สุขอ้อม :	เมื่อแผ่นดินสั่งลาฟ้า คนมองไม่เห็นหน้ากัน	149
เจะฮัฟเซาะ เจะอาแว :	นิทานดีสร้างเด็กดี	154
วน แก้วมณี :	ชีวิตอยู่กับใจ	159
มารินี สแลแม :	มะลิกกลางไฟใต้	164
รอมือละห์ แซะเยะ :	ใจอาสาที่หยุดไม่ได้	169
มณฑิรา มลิวรรณ :	นักข่าวพลเมืองผู้ขอยืนเคียงข้างชาวบ้าน	175
ไชรยา จามจรี :	สื่อให้จดจำ สารที่ย่ำลึ้ม	180
นุรีย์ลิ้น บิลทะยืออาบูบากา :	แม่ (ครู) ผู้วางรากฐานความรู้คู่คุณธรรม	185
ลม้าย มานะการ :	อาสาสมัครเยียวยาหัวใจ	190
อลิสา ทะสาเมาะ :	ในอ้อมกอดพ่อ	196
กัลยา จันทร์ศรี :	ใจเกลี้ยง เลี้ยงใจกัน	202
บัทมา ทิมมิหน๊ะ :	เสียงเพรียกหาแสงหิ่งห้อย	207
จามรี อนุรัตน์ :	สื่อสารเพื่อมิตรภาพ	212

รชิตะห์ ปู่ชู : นักข่าวสายเอ็นจีโอ	218
อัจฉรา เล่าเลิศ : หญิงแกร่งแห่งบ้านเกาะสะท้อน	223
กาญจนา เต็นอุดม : หอมชื่น แม่ครูผู้ปูทางความรู้ควบคู่ศรัทธา	228
การิมะห์ สาริ่งะ : เปลี่ยนความกลัว เป็นความเห็นใจ	233
นารี เจริญผลพิริยะ : ผู้ยับยั้งความรุนแรงด้วยสันติวิธี	239
รชสะนิง สากละ : จากผู้สูญเสียสู่ผู้เสียสละ	245
อภิธานศัพท์	250

คำนิยม

“ฝนกลางไฟ” เป็นเรื่องเล่าชีวิตของผู้หญิง 50 คน และเป็นผู้หญิงในจังหวัดชายแดนใต้เกือบทั้งหมด

ความสำคัญของเรื่องนี้อยู่ที่ เป็นชีวิตจริงของ “คนข้างล่าง” ในสถานการณ์จริง และความเป็นผู้หญิง

ปัญหาหลักของสังคมไทยคือการไม่ให้ความสำคัญกับคนข้างล่าง และคนข้างบนก็ไม่เข้าใจคนข้างล่าง ฉะนั้นต่อไปพัฒนาเท่าใดก็แก้ปัญหาไม่ได้ กลับวิกฤตเพิ่มมากขึ้น “ข้างล่าง” คือฐานของประเทศ ถ้าฐานของประเทศไม่มั่นคง ประเทศทั้งหมดก็ไม่มั่นคง ศีลธรรมพื้นฐานของสังคมคือการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน ศีลธรรมพื้นฐานนี้เป็นรากฐานของสิ่งดีงามทั้งปวง เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ความเป็นธรรม สังคมไทยเป็นสังคมชนชั้น คนข้างล่างไม่มีเกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี ไม่มีสิทธิ มีอคติต่อเพื่อนมนุษย์ เพราะเศรษฐกิจบ้าง เพราะชาติตระกูลบ้าง เพราะเชื้อชาติบ้าง เพราะศาสนาบ้าง การขาดศีลธรรมพื้นฐานทำให้ขาดความเป็นธรรม การขาดความเป็นธรรมทำให้ขัดแย้งและรุนแรง

ในขณะที่ข้างล่างเป็นเรื่องความจริงของชีวิตในสถานการณ์จริงทางสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมข้างบนเป็นเรื่องของอำนาจ เงิน มายาคติ รูปแบบและความฉ้อฉล ฉะนั้นจึงไม่มีทางที่ข้างบนจะไปแก้ปัญหาให้ข้างล่าง จะทำให้ซ้ำร้ายหนักเข้า เพราะจะเข้าไปด้วยความไม่รู้ อำนาจ รูปแบบ และมายาคติ แม้บางคนข้างบนจะมีเจตนาดีก็ทำไม่สำเร็จ เพราะข้อจำกัดของข้างบนดังกล่าว

ทางออกจากวิกฤตการณ์จึงอยู่ที่การเคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีของคนข้างล่าง และหนุบนบทบาทของคนข้างล่าง กล่าวคือ “เจริญขึ้น” (มาจากข้างล่าง) ไม่ใช่ “เจริญลง” (ไปจากข้างบน)

การเคารพใครๆ นั้น เริ่มต้นด้วยการฟัง ถ้าเราฟังใครแปลว่าเราเคารพเขา ถ้าแพทย์ไม่เคารพคนไข้ก็จะไม่ฟังคนไข้ หรือฟังก็ไม่ได้ยิน การที่แพทย์เคารพและฟังคนไข้เป็นปฐมบทของการเยียวยาฉันใด เรื่องทางสังคมก็เช่นเดียวกัน ถ้าสังคมเคารพและฟังเสียงคนข้างล่างก็จะเป็นปฐมบทของการเยียวยาทางสังคม

นี่คือความสำคัญของหนังสือเล่มนี้ที่เป็นห้าสิบเสียงจากคนข้างล่างที่ชายแดนใต้ เป็นเสียงที่มาจากอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของคนในพื้นที่ที่แผ่นดินเดือด ผู้หญิง 50 คนนี้เป็นชาวบ้าน เป็นครู เป็นพยาบาล เป็นหมอ เป็นนักธุรกิจ ฯลฯ ต่างๆ นานา แต่ลึกที่สุดคือเขาเป็นคน

เราอาจจะไม่คุ้นเคยกับวิถีคิดและการพูดจาของพวกเขาทั้งหลาย เพราะระบบการศึกษาของเราทำให้เราห่างจากชาวบ้านมากกว่า 100 ปีแล้ว เราต้องจำไว้เสมอว่าเราต้องไม่เอากรอบและมาตรฐานของเรา ซึ่งที่แท้คืออคติเข้าไปตัดสิน อย่าลืมน่าศีลธรรมพื้นฐานทางสังคมคือการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะของคนข้างล่าง ด้วยศีลธรรมพื้นฐานเท่านั้น เราจึงจะหลุดออกจากวิกฤตการณ์ใหญ่ทางประวัติศาสตร์ไปได้

โดยธรรมชาติของฮอว์โมนทำให้หญิงชายคิดต่างกัน ฮอว์โมนเพศชายทำให้ผู้ชายคิดแบบบุกตะลุยและรุนแรง ฮอว์โมนเพศหญิงเตรียมมาสำหรับความเป็นแม่ ความเป็นแม่คือปกป้องคุ้มครอง ลองนึกภาพแม่ไก่ที่กางปีกปกป้องลูกจากเหยี่ยวที่บินโฉบจะข่มลูกไปกิน สมัยนี้ภัยอันตรายต่อมนุษย์รุนแรงยิ่งเป็นเหตุให้สตรีต้องมีบทบาทด้วยสัญชาตญาณความเป็นแม่มากขึ้น เราจะต้องฟังเสียงสตรีและสนับสนุนบทบาทของเพศแม่มากขึ้น

นั่นเป็นการบอกว่าทำไม 50 เสียงของคนที่เป็นทั้งคนข้างล่างและเป็นผู้หญิงจึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ

ผมในฐานะราษฎรคนหนึ่งที่ยอยากเห็นसानติสุข ต้องขอขอบคุณ คุณสนิทสุดา เอกชัย ที่ปรึกษา คุณราณี หัสสรังสี หัวหน้าโครงการ คุณวันดี สันติวุฒิเมธี บรรณาธิการ และสื่อมวลชนสารคดี อันประกอบด้วย คุณติชิตา พุทธสาระพันธ์ คุณกุลธิดา สามะพุทธิ คุณจิตต์ปภัสร์ บัตรประโคน คุณสุพัตรา ศรีปัจฉิม และคุณงามศุภร์ รัตนเสถียร ที่มีฉันทะวิริยะในการรวบรวมเรียบเรียง “ฝนกลางไฟ: พลังชีวิต

พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้” เพื่อให้เพื่อนคนไทยได้รับรู้เสียงของคนข้างล่าง
ซึ่งอยู่ในสถานการณ์จริง

ที่จริงมีเรื่องราวชีวิตของคนข้างล่างอีกมากมายเต็มแผ่นดิน อยากเห็นประเทศไทย
มีนักเขียนเยอะๆ ที่สามารถเขียนเรื่องราวชีวิตของคนข้างล่าง ขอฝากเรื่องนี้ไปทุกวงการ
และสวามณักเขียนด้วยว่า ถ้ามีการเขียนและการอ่านเรื่องของคนข้างล่างกันมากๆ จะ
เป็นจุดเปลี่ยนประเทศไทย

ประเวศ วะสี

18 กรกฎาคม 2552

คำนำจากคณะกรรมการทางสังคม

“แม้จะอยู่ประเทศเดียวกัน แต่ทำไมจึงเหมือนเราอยู่คนละโลก” ฟีน้องที่เผชิญความทุกข์ยากและเดือดร้อนมักจะทำพียงกับตนเองอย่างนี้ ทำนองเดียวกันคนที่ไม่รู้สึกข้องเกี่ยวยอมไม่รู้สึกรู้สอะไรต่อคนไขคร้ายเหล่านั้น ความรู้สึกไม่ข้องเกี่ยวและความรู้สึกตัวใครตัวมันเช่นนี้เป็นปรากฏการณ์ที่แพร่และขยายตัวรวดเร็ว เหมือนโรคระบาดในสมัยปัจจุบัน แต่น่าสงสัยว่าความไม่รู้สึกรู้สาคือเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อความเป็นคนของเรากันแน่ หนังสือเล่มนี้น่าจะให้คำตอบในแง่ปฏิเสธที่ว่า คนที่ไม่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้น่าจะเสียชีวิต เพราะเขาไม่มีโอกาสสัมผัสคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่นับวันจะค้นหาได้ยาก และไม่มีโอกาสจะเข้าถึงได้ หนังสือฝนกลางไฟ: พลังชีวิต พลังใจ ทำสิบเสียงผู้หญิงชายแดนใต้เล่มนี้ เป็นรูปธรรมของโอกาสที่เราจะได้สัมผัสความเป็นมนุษย์ที่ยิ่งใหญ่ของผู้หญิงผู้เผชิญความทุกข์ยากอย่างร้ายแรง แต่ก็มีพลังแห่งชีวิตที่โดดเด่นยิ่ง

ด้วยความตระหนักถึงผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง เด็ก และเยาวชน คณะทำงานวาระทางสังคม ได้ร่วมทำงานกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากเครือข่ายวิชาการแล้ว ยังทำงานร่วมกับเครือข่ายผู้หญิงตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา เริ่มจากการเปิดพื้นที่การพบปะระหว่างกลุ่มผู้หญิงและเยาวชนผู้สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ทั้งในส่วนเจ้าหน้าที่รัฐและในส่วนชาวบ้านได้ร่วมแลกเปลี่ยนปัญหาความทุกข์ยาก ความหวัง ความฝันของผู้คนในพื้นที่ และการช่วยเหลือให้ผู้หญิงและเยาวชนได้เข้าถึงกลไกความช่วยเหลือและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งต่อมาได้เน้นกระบวนการทำงานเพื่อเสริมศักยภาพของผู้หญิงการสร้างโอกาสให้ผู้หญิง เด็ก และเยาวชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีส่วนร่วมนำเสนอความคิดเห็นของตนที่มีต่อปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่เพื่อให้สาธารณชน

นอกพื้นที่ได้รับรู้ มองเห็นความยากลำบาก ความซับซ้อนของปัญหาที่เกิดขึ้นกับพี่น้อง
ทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิมในพื้นที่

แม้การทำงานที่ผ่านมาจะเป็นจุดเริ่มต้นเล็กๆ แต่ก็นับเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ
ของเครือข่าย เราได้ประจักษ์ถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนคนธรรมดา
สามัญ โดยเฉพาะผู้หญิงและเยาวชนในการสร้างสันติภาพและแสวงหาแนวทางการแก้ไข
ความขัดแย้งโดยสันติวิธี การเรียนรู้จากการได้สัมผัสความทุกข์ยากเหล่านี้ ทำให้เรา
ตระหนักว่าสันติภาพที่ยั่งยืนมิใช่เป็นเพียงการยุติเสียงปืนและเสียงระเบิด แต่จะเกิดขึ้นได้
เมื่อสังคมไทยสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปได้อย่างสันติ ไม่ว่าจะเป็น
ปัญหาปากท้อง ปัญหาสังคม ปัญหาการเอาัดเอาเปรียบ หรือความยุติธรรมในสังคม

คณะทำงานวาระทางสังคมขอขอบคุณ คุณสนธิสุดา เอกชัย ที่ปรึกษาคณะนักเขียน
ซึ่งได้ถ่ายทอดแนวคิด ประสบการณ์ และเทคนิคในการนำเสนอชีวิตจากมุมมองของผู้หญิง
อย่างลุ่มลึก คุณวันดี สันติวุฒิมณี บรรณาธิการที่ทำงานด้วยความเข้มแข็งอย่างไม่รู้จัก
เหน็ดเหนื่อย คุณกุลธิดา สามะพุทธิ คุณติชิตลา พุทธสาระพันธ์ คุณสุพัชรา ศรีปัจฉิม
คุณจิตต์ปภัสสร บัตรประโคน คุณงามศุภร์ รัตนเสถียร นักเขียนที่เต็มเปี่ยมด้วยไฟศรัทธา
ในชีวิตผู้คน ขอขอบคุณเครือข่ายกัลยาณมิตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งกรุณาให้
คำปรึกษาและแนะนำผู้หญิงทั้งห้าสิบคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณผู้หญิงทั้งห้าสิบคน
ที่ได้แบ่งปันประสบการณ์และเล่าเรื่องราวของตน ตลอดจนความใฝ่ฝันอย่างเปี่ยมด้วย
พลังแห่งชีวิตแก่พวกเราทั้งหลาย

การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของวาระครบรอบ 35 ปีของการก่อตั้ง
สถาบันวิจัยสังคม สถาบันฯ ได้ดำเนินงานวิจัยเชิงวิชาการ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในการวิจัย
ปฏิบัติการกับภาคีภาคประชาสังคมและภาคประชาชน นับตั้งแต่การร่วมก่อตั้งโครงการ
อาสาสมัครเพื่อสังคม (คอส.) จนเติบโตมาเป็นมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคมในช่วง
ทศวรรษ 2520 และการร่วมก่อตั้งคณะทำงานวาระทางสังคมในช่วงทศวรรษ 2540
ดังนั้นการร่วมก้าวเดินไปเพื่อเสริมสร้างพลังทางสังคมเพื่อความป็นธรรมจึงเป็นปณิธาน
ที่สำคัญของสถาบันฯ มาอย่างต่อเนื่อง

ขอขอบคุณ คุณราณี หัสสรังสี อดีตอาสาสมัคร (คอส.) เป็นผู้ประสานงาน

ของคณะทำงานวาระทางสังคม ผู้ที่มุ่งมั่นและเข้มแข็งในการเป็นสะพานเชื่อมโยงให้เรากันทั้งหลายสามารถเรียนรู้จากการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้คนในสังคมอย่างตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ที่ให้ความเมตตาอย่างยิ่งในการอนุเคราะห์เขียนคำนิยมแก่หนังสือเล่มนี้แม้ภายในเวลาที่ค่อนข้างจำกัด

เชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “ฝนกลางไฟ: พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงผู้หญิงชายแดนใต้” เล่มนี้จะช่วยขับเคลื่อนพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อร่วมทุกข์ในสังคมไทยและเป็นส่วนหนึ่งแห่งจินตนาการและแรงบันดาลใจให้กับทุกคนเพื่อจะได้ร่วมกันสร้างสรรค์สันติภาพที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนใต้ สังคมไทย และภูมิภาคโดยรวมต่อไป

รองศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว

ประธานคณะทำงานวาระทางสังคม

และผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำจากมูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท

ในยุคปัจจุบัน ความขัดแย้งและความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของรัฐเดียวกันมากกว่าระหว่างรัฐ บทบาทในการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรง รวมทั้งการสร้างเสริมสันติภาพ จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้นำทางการเมืองและการทหารเพียงฝ่ายเดียวเหมือนเช่นในอดีต แต่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภาคพลเมืองด้วย ทั้งในระดับผู้นำสังคมและระดับชุมชนท้องถิ่น แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการและกระบวนการประชาธิปไตย เช่น ความเสมอภาค นิติธรรม พหุนิยมและการประนีประนอม การมีส่วนร่วมของประชาชน ฯลฯ ทำให้ได้รับการยอมรับและความสนใจศึกษาพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้จัดการความขัดแย้งได้

การให้ความสำคัญกับการใช้สันติวิธีและวิถีประชาธิปไตยดังกล่าว เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ว่าสาเหตุความขัดแย้งและความรุนแรงภายในสังคมต่างๆ สืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ภายในโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะในสังคมที่มีความหลากหลายทางอัตลักษณ์ และข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับปัญหานี้ คือ การปรับโครงสร้างดังกล่าวให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มิติหนึ่งที่ถูกมองข้าม คือมิติว่าด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างระหว่างหญิงชาย ทั้งที่ปรากฏข้อเท็จจริงให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนในแทบทุกสังคมที่มีความรุนแรง ดังนั้น ในสถานการณ์จริงของความขัดแย้งและความรุนแรง แม้ว่าผู้หญิงได้รับผลกระทบและมีความต้องการการจัดการหรือความช่วยเหลือที่แตกต่าง แต่ประเด็นเหล่านี้มักไม่ได้รับความสำคัญ

สภาพดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นในหลายสังคมคล้ายคลึงกัน ทำให้มีความเคลื่อนไหวใน

ชุมชนระหว่างประเทศ จนทำให้สภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council) ให้การรับรองมติที่ 1325 ว่าด้วยผู้หญิง สันติภาพและความมั่นคง เมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยกล่าวถึงผลกระทบของความขัดแย้งต่อผู้หญิงว่ามีลักษณะเฉพาะ ยอมรับว่าที่ผ่านมาได้ประเมินคุณค่าและใช้ศักยภาพของผู้หญิงน้อยเกินไปในการป้องกัน ความขัดแย้ง รักษาสันติภาพ แก้ไขความขัดแย้ง และสร้างสันติภาพ และเน้นความสำคัญ ที่จะให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมในเรื่องสันติภาพและความมั่นคง

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดช่วงกว่าห้าปีที่ผ่านมา ผู้หญิงในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้หญิงจำนวนมากเป็นกำลังสำคัญในกลไกของทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมในพื้นที่ ที่มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งโดยตรง หรือทางอ้อม เช่น การพัฒนาชุมชน สุขภาพอนามัย การศึกษา การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ฯลฯ

ในขณะที่อีกส่วนหนึ่ง คือ ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบ ก็ได้พัฒนาบทบาทของตนเอง จากการเป็นเหยื่อมาเป็นผู้นำครอบครัว และเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่ช่วยเหลือ เยียวยาเพื่อนสมาชิกในกลุ่มแล้ว ยังเป็นพลังสำคัญในการที่จะฟื้นฟูสังคมไปสู่การให้อภัย และการสมานฉันท์ พลังผู้หญิงจึงมีความสำคัญในกระบวนการสร้างสันติสุขของภาคใต้

อย่างไรก็ตาม แม้จะเต็มไปด้วยศักยภาพมากแค่ไหน ก็ยากยิ่งที่ผู้หญิงในพื้นที่จะสร้างสันติภาพขึ้นมาได้โดยลำพัง การสนับสนุนทั้งจากภายในและภายนอกพื้นที่จึงมีความสำคัญยิ่ง เพื่อที่จะช่วยให้ผู้หญิงนำศักยภาพที่มีมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เช่น การสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้หญิง การพัฒนาทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการส่งเสริมให้เข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับความขัดแย้ง และความรุนแรง

หนังสือ “ฝนกลางไฟ: พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้” เป็นความพยายามของผู้หญิงกลุ่มหนึ่งที่ตระหนักถึงความสามารถของผู้หญิงในการสร้างสรรค์ความสงบสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และต้องการสื่อสารให้สังคมรับรู้และเข้าใจ ด้วยความหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์

ต่อไป จึงได้ร่วมกันรวบรวมเรื่องเล่าจากประสบการณ์ มุมมองต่อชีวิต และความไม่ฝันของผู้หญิงห้าสิบคนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเรียบเรียงเป็นหนังสือเล่มนี้ เจ้าของเสียงเหล่านี้มีความหลากหลาย มีทั้งที่เป็นนักกิจกรรม ข้าราชการด้านต่าง ๆ ครู ผู้นำกลุ่มสตรี เยาวชน อาจารย์ ประชาชนธรรมดา นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ได้รับความสูญเสียจากความรุนแรง ฯลฯ ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่มากก็น้อย แต่ทุกคนล้วนยังมีความหวังและกำลังใจที่จะทำหน้าที่ของตนต่อไปด้วยพลังที่มุ่งมั่น

มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท เป็นมูลนิธิทางการเมืองที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศเยอรมนี ทำงานโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาทางสังคมและการเมือง รวมทั้งความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ทั้งนี้โดยยึดถือตามคุณค่าพื้นฐานของแนวคิดสังคมประชาธิปไตย อันได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยและสันติภาพ และการให้ความสำคัญกับมิติทางสังคมในการพัฒนา ในการทำงานทุกประเด็น มูลนิธิให้ความสำคัญกับมิติหญิงชาย เนื่องจากตระหนักว่าผู้หญิงเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของทุกสังคม การส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย สันติภาพ และสิทธิทางสังคมต่างๆ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ถ้ายังไม่สามารถส่งเสริมให้ประชากรครึ่งหนึ่งได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ อย่างเท่าเทียม

งานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท ได้ร่วมกับหลายองค์กรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายประการหนึ่ง คือเพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้หญิงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความสุข ทั้งในระดับชุมชนและสังคม ผลจากการจัดกิจกรรมและการรวบรวมศึกษาข้อมูลที่ผ่านมาทำให้ได้ข้อสังเกตหลายประการ เช่น ความสำคัญของข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ รวมทั้งการจัดการข้อมูลดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งของสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการทำงานหรือทิศทางของสังคมต่อสถานการณ์ร่วมกันต่อไป มูลนิธิฯ จึงหวังว่า หนังสือ “ฝนกลางไฟ: พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้” เล่มนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นข้อมูลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

มูลนิธิฯ ขอขอบคุณ คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยที่เป็นกำลังสำคัญในการประสานงานการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ขอขอบคุณ
ที่ปรึกษา บรรณาธิการ และผู้เขียนทุกท่านที่ร่วมกันทำงานนี้จนแล้วเสร็จด้วยหัวใจอัน
เปี่ยมล้นความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจของสังคมไทยต่อผู้หญิงในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งต่อผู้หญิงที่เป็นเจ้าของเรื่องเล่าในหนังสือ
ทั้งห้าสิบท่านที่ยินดีแบ่งปันแง่มุมสำคัญในชีวิต ซึ่งได้ร้อยเรียงและถ่ายทอดให้เห็นพลังของผู้
หญิงในสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรง

มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท

(Friedrich-Ebert-Stiftung)

สำนักงานประเทศไทย

กรกฎาคม 2552

บทนำ

เกิดอะไรขึ้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ทำไมห้าปีผ่านไปถึงยังไม่รู้ว่าใครเป็นตัวบงการ แล้วเขาต้องการอะไรกันแน่

เราขอบถามคำถามนี้กันนัก โดยคิดว่าถ้าเรารู้ว่าใครเป็นตัวการ เราก็จะได้ “จัดการ” ให้หมดสิ้นไปได้ ทว่ารู้ไม่ว่าความคิดที่มุ่งทำลาย มุ่งกำจัดสิ่งที่เราคิดว่าเป็น ปัญหาที่แหละที่ยิ่งทำให้ปัญหาลุกลาม ถ้าฝ่ายหนึ่งตาย อีกฝ่ายต้องตายมากกว่า ตาต่อตา ฟันต่อฟัน กลายเป็นวงจรความแค้นความเกลียดชังที่ราวลึกยากที่จะเยียวยา

ร้อนเป็นไฟขนาดนี้ แล้วคนที่นี่เขาอยู่กันอย่างไร

เขาคิดจะแก้ปัญหามาของเขากันอย่างไร

มีใครสนใจไหมว่าไฟได้หนนี้กระทบผู้หญิงขนาดไหน

แม้ในยามบ้านเมืองสงบ ผู้หญิงก็ต้องกลักริ้นผืนทนต่อสู้กับสงครามอดีตทางเพศ มากมายอยู่แล้ว ทั้งในบ้านนอกบ้าน นี่ต้องมาผจญความรุนแรง ต้องขาดความปลอดภัยในชีวิตอย่างสิ้นเชิง ซึ่งเป็นผลมาจากการปะทะกันระหว่างเพลิงแค้นของคนพื้นถิ่นกับการใช้ความรุนแรงปราบปรามของฝ่ายรัฐ—ซึ่งก็เป็นเกมส์อำนาจของผู้ชายทั้งนั้น—ชีวิตของผู้หญิงที่นั่นจะยิ่งลำบากขึ้นขนาดไหน

แต่ผู้หญิงเป็นได้แค่เหยื่อของความรุนแรงหรือ ผู้หญิงในสามจังหวัดภาคใต้ไม่ได้ทำอะไรช่วยบ้านของตนเองเลยหรือ

เวลาใครอยากรู้ว่าจะแก้ปัญหสามจังหวัดภาคใต้อย่างไรก็มักจะไปถามผู้รู้ ซึ่งเกือบร้อยทั้งร้อยเป็นผู้ชายทั้งนั้น มีใครไปถามผู้หญิงบ้างว่าคิดอย่างไร ต้องการอะไร อยากให้บ้านเมืองเป็นอย่างไร

ปัญหาในภาคใต้ทุกวันนี้ หหมดหวังแล้วใช่ไหม

คำถามเหล่านี้เป็นคำถามที่ผุดขึ้นมาเกือบทุกครั้งทีอ่านข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข่าวฆ่ากันตายรายวันจนคนที่อยู่ห่างพื้นที่เห็นแต่ภาพภาคใต้ ลุกเป็นไฟ

ตนเองนั้นถึงจะเป็นนักข่าวที่เคยลงพื้นที่มาบ้าง ได้เคยเห็นความเข้มแข็งของชาวบ้านในการดำรงชีวิตอยู่ให้ได้ไม่ว่าสถานการณ์จะรุนแรงขนาดไหน แต่ก็ยังอดหวาดหวั่นไม่ได้ว่าเราหมดหวังที่จะเห็นความสงบแล้วหรืออย่างไร

จึงต้องขอขอบคุณนักเขียนหญิงทั้งหลายคน ขอชื่นชมในความกล้าหาญชาญชัยในการลงพื้นที่ที่มีแต่คนหวาดกลัวเพื่อเสาะหาเรื่องราวของผู้หญิงที่น่าประทับใจทั้งหลายสืบคนมาเล่าให้เราฟัง ทั้งหมดเป็นเรื่องที่จำเป็นจะต้องมีการบอกเล่า เป็นเรื่องที่เราจำเป็นต้องได้ฟัง ไม่ใช่แค่เพียงเพื่อร่วมรับรู้ความเจ็บปวดในฐานะแม่ เมีย ลูก จากการสูญเสียทั้งสองฝ่าย สำคัญกว่านั้นคือเพื่อเราจะได้เห็นพลังและหัวใจอันยิ่งใหญ่ของเธอเหล่านั้นทุกคนที่คิดแต่เพียงว่าจะทำงานในบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น อุทิศแรงกายแรงใจทั้งหมดเพื่อช่วยพยุงสถานการณ์ไว้ไม่ให้แตกหัก ให้พออยู่กันได้ และเพื่อที่จะได้มีเวลาหล่อเลี้ยงความเชื่อใจกันขึ้นมาใหม่

ผู้หญิง “ธรรมดา” ที่ “ไม่ธรรมดา” ทั้งห้าสิบคนนี้เป็นตัวแทนของผู้หญิงอีกจำนวนมากที่ทำหน้าที่ของตนเองอยู่เงียบๆ อย่างมุ่งมั่น แต่ละคนเปรียบเหมือนเม็ดฝน แต่ละเม็ดที่นำความเย็นมาสู่พื้นดินที่กำลังร้อนเป็นไฟ

ในยามที่เปลวเพลิงร้อนแรง เม็ดฝนเหล่านี้ทำได้แค่ประทังไฟไม่ให้ลุกลาม และให้ความเย็นชื่นใจได้บ้าง แต่เมื่อความร้อนลดองศาลง เม็ดฝนเหล่านี้แหละจะช่วยยให้ดินที่แห้งกร้านได้กลับมาชุ่มชื้น เต็มพลังชีวิตใหม่ให้ต้นไม้ใบหญ้ากลับมาเขียวขจี อุดมสมบูรณ์และร่มเย็นดังเดิม

ด้วยพลังของผู้หญิงเล็กๆ เหล่านี้ ความสงบในภาคใต้คงไม่ใช่แค่ความฝันแน่นอน

สนิทสุดา เอกชัย

ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2552

4 มกราคม พ.ศ. 2547

ค่ายทหารกองพันพัฒนาที่ 4 อำเภอเจาะไอร้อง จ. นราธิวาส ถูกปล้นปืนเป็นจำนวน 300 กระบอก นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ในขณะที่นั้นออกมาตำหนิเหล่าทหารที่เสียชีวิตว่า “สมควรตายแล้ว ถ้าปกป้องค่ายทหารไม่ได้ก็ยกดินแดนให้พวกมันเลย” หลังจากนั้นมีการอุ้มประชาชนในพื้นที่จำนวนมากแต่มีข้อมูลที่แน่ชัด 23 คน

12 มีนาคม พ.ศ. 2547

นายสมชาย นีละไพจิตร ทนายความมุสลิมด้านสิทธิมนุษยชนถูกอุ้มหายไปจากกลางเมืองหลวงแห่งประเทศไทย ทำให้พี่น้องมุสลิมในประเทศไทยจำนวนมากเริ่มไม่พอใจ

28 เมษายน พ.ศ. 2547

เกิดเหตุการณ์ปะทะกันหลายจุดในพื้นที่ จุดที่ใหญ่ที่สุดก็คือมัสยิดกรือเซะ จ. บัตตานี ทำให้มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์นี้ทั้งหมด 106 คนความไม่พอใจขององค์กรมุสลิมทั้งในและต่างประเทศเริ่มขยายตัว

25 ตุลาคม พ.ศ. 2547

เกิดเหตุการณ์ชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้ปล่อยตัวผู้ตรวจราชการความปลอดภัยในหมู่บ้านที่หน้า สกอ. ตากใบ จ. นราธิวาส การชุมนุมจบลงด้วยการสลายผู้ชุมนุมของเจ้าหน้าที่รัฐ มีผู้เสียชีวิตจากการสลายชุมนุมจำนวน 58 คน ส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจเจ้าหน้าที่รัฐเป็นอย่างมาก

14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ตัวแทนอาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน 22 คนเข้าหารือกับนายฯ ทักษิณ ซึ่งเห็นชอบให้ตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์

กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

จัดตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ โดยมีอดีตนายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน

กรกฎาคม พ.ศ. 2548

เกิดเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นในจังหวัดยะลาหลายจุดพร้อมๆ กัน ทำให้รัฐบาลประกาศพระราชกำหนดสถานการณ์บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกำหนดระยะเวลา 3 เดือน

สิงหาคม พ.ศ. 2548

อิหม่ามของบ้านละทานเหนือ ต.ปะลูลู อ.สุโหงโหงปาดิ จ.นราธิวาส ถูกทำร้ายจนเสียชีวิต เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ชาวบ้านจำนวน 131 คนหลบหนีเข้าเมืองมาเลเซียแบบผิดกฎหมายเพื่อลี้ภัยทางการเมือง อันเนื่องจากรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะอยู่ในประเทศไทยต่อไป

กันยายน พ.ศ. 2548

เกิดเหตุการณ์ชุมนุมยิงร้านน้ำชา ที่บ้านตันหยงลิมอ ทำให้ชาวบ้านจับตัวนาวิกโยธินสองคนได้และเรียกร้องให้สื่อมาเลเซียเข้ามาในพื้นที่ สุดท้ายนาวิกโยธินเสียชีวิต

15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

คนร้ายบุกยิงครอบครัว “อาแวบือซา” ชาวบ้านกะทอง ระแงะ จ.นราธิวาส เสียชีวิตทั้งครอบครัวรวม 9 ศพ รวมเด็กวัย 8 เดือน ชาวบ้านเชื่อเป็นฝีมือเจ้าหน้าที่ ขณะที่ทางการเชื่อว่าเป็นการตัดตอนภายในขบวนการบีอาร์เอ็นหรือแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติ มาลายูปัตตานี

9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

ชาวบ้านเจาะเกราะ เจาะไอร่อง จ.นราธิวาสกว่า 300 คน รวมตัวกันควบคุมตัวครูในโรงเรียนบ้านเจาะเกราะเพื่อต่อรองให้เจ้าหน้าที่ปล่อยตัวโต๊ะอิหม่ามที่ถูกตำรวจจับกุมตัวไปก่อนหน้านี้

19 พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ชาวบ้านกุยจิงลือปะกักตัว น.ส. จุฬลิ่ง ปงกันมูล และ น.ส. ศิรินาถ ถาวรสุข ครูโรงเรียนบ้านกุยจิงลือปะไว้เป็นตัวประกันเพื่อแลกกับชาวบ้านที่เป็นผู้ต้องหา ภายหลังครูทั้งสองคนถูกทำร้ายบาดเจ็บสาหัส

24 กรกฎาคม พ.ศ. 2549

เหตุสังหารนายประสาน มากชู ครูโรงเรียนบ้านบือแรง อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส ระหว่างสอนหนังสือต่อหน้านักเรียนในห้อง

31 สิงหาคม พ.ศ. 2549

เกิดเหตุลอบวางระเบิดธนาคารในเขตจังหวัดยะลา 22 จุด

16 กันยายน พ.ศ. 2549

เจ้าหน้าที่และชาวบ้านรวมตัวชุมนุมที่มีสยิดกลางยะลาตามโครงการสันติจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อประกาศตัวว่าต้องการแก้ไขปัญหาด้วยหนทางสันติ มีการมอบประวัติบุคคลที่ต้องการแก้ปัญหา 3 พันชุดต่อ พล.อ. วิจิต ยาทิพย์ รอง ผบ.ทบ. ผู้เป็นประธานในที่

ในวันเดียวกันเกิดระเบิดย่านชุมชนและย่านนักท่องเที่ยว 7 จุดกลางเมืองหาดใหญ่ เสียชีวิต 5 ราย บาดเจ็บกว่า 60 ราย

19 ก.ย. พ.ศ. 2549

คณะปฏิรูปการปกครอง (คปค.) เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลทักษิณ หนึ่งในข้ออ้างคือความล้มเหลวในการแก้ปัญหาชายแดนใต้ เกิดการผลัดเปลี่ยนศูนย์อำนาจบริหารของ

รัฐไทย เพิกถอนรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 มีการประกาศกฎอัยการศึกทั่วประเทศ เฉพาะใน 3 จังหวัดและ 4 อำเภอมีการใช้กฎหมายซ้อนกับประกาศภาวะฉุกเฉินด้วย

ตุลาคม พ.ศ. 2549

รัฐบาลใหม่ นำโดย พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ มีคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) ซึ่งเป็นโครงสร้างเก่าก่อนหน้ารัฐบาลไทยรักไทย ทั้งสององค์กรขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. ทหารเข้ากุมสภาพการแก้ไขปัญหาชายแดนได้อย่างเบ็ดเสร็จ

2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549

นายกฯ ลงพื้นที่และกล่าว “ขอโทษ” แทนรัฐบาลชุดก่อนหน้าต่อที่ประชุมผู้นำ ศาสนาและผู้นำชุมชน พร้อมทั้งประกาศให้หน่วยงานต่างๆ ทำลายบัญชีดำที่หมายหัว ผู้ต้องสงสัยทั้งหมด

5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549

ชาวบ้านและเด็กกว่า 200 คน ชุมนุมเรียกร้องให้ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ที่ตั้งฐานในโรงเรียนบ้านบาเจาะ อ.บันนังสตา จ.ยะลา ถอนทหาร โดยเชื่อว่ามีส่วนสังหารชาวบ้านก่อนหน้านั้น

10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549

ชาวบ้านไทยพุทธจากบ้านสันติ 2 อ.บันนังสตา เคลื่อนย้ายออกจากหมู่บ้านของตัวเองเพื่อมาพำนักที่วัดนิโรธสังคาราม หลังจากเกิดเหตุสังหารและเผาสองพ่อลูกอย่างโหดเหี้ยม กระแสความพอใจในกลุ่มชาวพุทธเริ่มขยายตัวไปทั่วประเทศ

23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549

รัฐบาลกำหนดให้พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ

31 ธันวาคม พ.ศ. 2549

เกิดเหตุระเบิดป่วนกรุง 8 จุด ในช่วงเวลาการเฉลิมฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

ในขณะนั้นเจ้าหน้าที่เชื่อว่าน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มที่ปฏิบัติการในชายแดนใต้

8 มกราคม พ.ศ. 2550

ครูจุหลัง ปงกันมูล ครูสาวจากเชียงรายที่มาทำงานใน จ. นราธิวาสได้เสียชีวิตลงหลังจากที่ประสบเหตุถูกทำร้ายและรักษาตัวนานเกือบปี การเสียชีวิตของครูจุหลังตอกย้ำความเจ็บแค้นของคนไทยส่วนใหญ่ต่อกลุ่มที่ปฏิบัติความรุนแรง

14 มีนาคม พ.ศ. 2550

เกิดเหตุสังหารหมู่ผู้โดยสารรถตู้เสียชีวิตยกคัน เว้นพนักงานขับรถซึ่งเป็นมุสลิมที่พูดภาษามลายูได้ เหตุการณ์นี้สร้างความสะเทือนขวัญต่อประชาชน เนื่องจากเป็นเหตุการณ์สังหารที่ไม่เลือกหน้าในบริการสาธารณะ อีกทั้งยังได้ตอกย้ำความแตกต่างพุทธ-มุสลิมอีกคำรบหนึ่ง

20 มีนาคม พ.ศ. 2550

ศาล จ. บัตตานี มีคำสั่งให้ญาติผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ตากใบได้รับเงินสินไหมทดแทนกว่า 42 ล้านบาท

26 มีนาคม พ.ศ. 2550

ชาวไทยพุทธใน อ. สะบ้าย้อยนับพันชุมนุมเรียกร้องไม่ให้ถอนกำลังทหารพรานออกนอกพื้นที่หลังจากเกิดเหตุล่มปอนาะบ้านควนหรีน ก่อนหน้านั้นชาวบ้านมุสลิมเชื่อว่าทหารพรานเป็นผู้ก่อเหตุ

31 พฤษภาคม-4 มิถุนายน พ.ศ. 2550

นักเรียนนำโดยเครือข่ายนักศึกษาเพื่อพิทักษ์ประชาชนชุมนุมใหญ่ยึดมัสยิดกลางบัตตานีเป็นเวลา 4 วัน ยื่นข้อเรียกร้องต่อทางการ 10 ข้อ อาทิ ถอนทหารออกทั้งหมด ยกเลิกกฎอัยการศึก ฯลฯ

20 มิถุนายน พ.ศ. 2550

เกิดเหตุวางระเบิดรถยนต์ของนายอำเภอไม้แก่น จ. บัตตานี ส่งผลให้นายอำเภอ

เสียชีวิต ถือเป็นความสูญเสียข้าราชการระดับสูง หลังจากก่อนหน้านี้ทางการได้เสียชีวิต
ผู้บัญชาการหน่วยเฉพาะกิจที่ 1, ผู้พิพากษาศาลปัตตานี, รองผู้ว่า จ. ปัตตานี ไปใน
ระหว่างสถานการณ์ความไม่สงบ

21 มกราคม พ.ศ. 2551

เกิดเหตุซ้อมทรมานนักศึกษาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและวิทยาลัยพลศึกษา
จำนวน 7 คน

15 มีนาคม พ.ศ. 2551

เกิดเหตุวางระเบิด “คาร์บอมบ์” ณ โรงแรมซีเอสปัตตานี ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถานที่
กลางสำหรับการจัดสัมมนาและการพูดคุยหารือของกลุ่มต่างๆ

21 มีนาคม พ.ศ. 2551

ยะผา กาเซ็ง อดีตโต๊ะอิหม่ามใน อ. รือเสาะ เสียชีวิตจากการถูกซ้อมทรมานใน
ระหว่างการควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ทหาร จก. 39 เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลสะท้อนต่อ
ความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างรุนแรง

17 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

“กลุ่มใต้ดินรวมภาคใต้ของประเทศไทย” แฉลงข่าวหยุดยิงเพื่อถวายเป็นพระราช-
กุศลออกอากาศทางโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ซึ่งเป็นการปลักดันโดย พล.อ. เขษษฐา
ฐานะจาโร อดีต ผบ.ทบ. และหัวหน้าพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา กรณีดังกล่าวถูก
วิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่ากลุ่มที่มาแฉลง “ไม่ใช่ตัวจริง” แต่เป็นการจัดฉากเพื่อมุ่งหวัง
ผลประโยชน์ทางการเมืองของผู้ปลักดันเสียมากกว่า

1 สิงหาคม พ.ศ. 2551

การปิดล้อมตรวจค้น “ปอเนาะดาลอ” หรือปอเนาะสมบูรณศาสน์ อ. ยะหริ่ง
จ. ปัตตานี ซึ่งเกิดเหตุปะทะและจับกุมตัวนักเรียนปอเนาะไปสอบจำนวนมาก เนื่องจาก
เป็นสถาบันที่โด่งดังและได้รับความนับถือในพื้นที่มาก กรณีดังกล่าวจึงมีการวิพากษ์
วิจารณ์ว่า สิ่งที่เจ้าหน้าที่ทำอาจกลายเป็นเรื่องน้ำผึ้งหยดเดียว

4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

เกิดเหตุระเบิดคาร์บอมบ์ 2 ครั้ง ใกล้ที่ว่าการอำเภอสุคีริน จ. นราธิวาส ระหว่างการประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านประจำเดือน บาดเจ็บ 71 ราย

17 ธันวาคม พ.ศ. 2551

โปรดเกล้าฯ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี

23 ธันวาคม พ.ศ. 2551

นายกฯ อภิสิทธิ์แถลงถึงแนวคิดจัดตั้งสำนักงานบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สบ.ชต.) เพื่อทำหน้าที่แทนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

13 มกราคม พ.ศ. 2552

ครม. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 18 คน ระหว่างรอการจัดตั้ง สบ.ชต.

ครม. มีมติต่ออายุการใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ ตั้งแต่ 20 มกราคม-19 เมษายน

16 มกราคม พ.ศ. 2552

นายอับดุลอาซี คงเงียร ชายพิการถูกวิสามัญฆาตกรรมที่ ต. เมะมาวี อ. ยะรัง จ. ปัตตานี ท่ามกลางความคลางแคลงใจของชาวบ้าน

30 มกราคม พ.ศ. 2552

นายอับดุลการิม ยูไซ๊ะ อิหม่ามมัสยิดกาหียี อ. สายบุรี จ. ปัตตานี ถูกยิงสังหารที่บริเวณหน้ามัสยิด

8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

หน่วยเฉพาะกิจที่ 23 จ. ปัตตานี นำกำลังเข้าบุกค้นสำนักงานของคณะทำงานเพื่อสันติภาพที่ตัวเมือง จ. ปัตตานี

17 มีนาคม พ.ศ. 2552

กรม. มีมติอนุมัติตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2555 และร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบงานการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553-2557

26 มีนาคม พ.ศ. 2552

นายภูวนาท ยีจิ ผู้อำนวยการโรงเรียนมุฮัมมาดียะห์ถูกยิงสังหารระหว่างประชุมอยู่ที่ห้องประชุมโรงเรียน ขณะที่นายชอราฮุดดิน หะยีเวจิ ผู้จัดการโรงเรียนบาดเจ็บ

31 มีนาคม พ.ศ. 2552

นายอันวาร์ อิบรอฮีม หัวหน้าพรรคเกออดิลันของมาเลเซียเดินทางมาปาฐกถาพิเศษเกี่ยวกับวิกฤตเศรษฐกิจที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพร้อมระบุหากได้เป็นรัฐบาลพร้อมเป็นตัวกลางเจรจาดับไฟใต้

30 พฤษภาคม พ.ศ. 2552

ศาลจังหวัดสงขลามีคำสั่งในคดีไต่สวนการตายจากเหตุการณ์สลายการชุมนุมที่บริเวณหน้า สภอ. ตากใบ จ. นราธิวาส เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตรวม 78 ศพ โดยคำสั่งศาลระบุว่าผู้เสียชีวิตทั้งหมดเสียชีวิตจากการขาดอากาศหายใจ ไม่พบเหตุร้ายอย่างอื่นที่ทำให้ตาย และเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติการในวันเกิดเหตุเป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ การไต่สวนความจริงครั้งนี้ได้สร้างความไม่พอใจให้แก่คนในพื้นที่จำนวนมาก

8 มิถุนายน พ.ศ. 2552

เกิดเหตุการณ์คนร้ายใช้อาวุธสงครามกระด้างยิงสังหารที่บ้านไอบาแย ต. จวบ อ. เจาะไอร้อง จ. นราธิวาส ขณะชาวบ้านกำลังทำพิธีละหมาด เมื่อเวลาประมาณ 20.30 น. ของวันที่ 8 มิถุนายน 2552 เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก

12 มิถุนายน พ.ศ. 2552

คนร้ายใช้อาวุธปืนอาทัก และ 9 ม.ม. ยิงพระภิกษุขณะออกบิณฑบาตเมื่อช่วงเช้าตรู่ของวันที่ 12 มิถุนายน 2552 ถึงขั้นมรณภาพ 1 รูป และบาดเจ็บสาหัสอีก 1 รูป ในเขต อ.เมือง จ.ยะลา

4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

นายมุฮัมหมัดยาลาลุดดิน มะมิง และ นายอับลอลอาซี ทะยี้เจ๊ะมิง สองอุstad (ครูสอนศาสนา) จาก จ.ยะลา ซึ่งถูกจับกุมดำเนินคดีในข้อหาก่อการร้ายในประเทศกัมพูชา และถูกศาลกัมพูชาพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดชีวิตได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำเขมรหลังถูกจองจำนานถึง 6 ปี ตามข้อตกลงแลกเปลี่ยนนักโทษระหว่างไทยกับกัมพูชา

15 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เผยออกหมายจับ "มือยิงในมัสยิด" คดีมัสยิดไอบาแย

